

Izhaja trikrat na teden - šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdaje opoldne, večerno izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogi ter s "Kazipotom" ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gld. 6-60
pol leta 6 . 60 3-30
četr leta 3 . 40 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v "Goriški Tiskarni" A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

"PRIMOREC" izhaja neodvisno od "Soče" vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

"Soča" in "Primorec" se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solški ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje).

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.
Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.
Naročnina, reklamacije in druge račice, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.
Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravnistvo.

Ogledi in postavnice
se računajo po pet-vestih, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje širke po prostoru.

Naročnino in oglate je plačati loco Gorica, "Goriška Tiskarna" A. Gabršček tiska in zalaga razen "Soče" in "Primorca" še "Slovansko knjižnico", katere izhaja mesečno v anopih obsežnih 5 do 6 po. ter stane vsesletno 1 gld. 80 kr. — Oglati v "Slov. knjižnici" se računajo po 20 kr. pet-vestica.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

"Gor. Tiskarna" A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

2 interpelaciji in 2 predloga

deželnega poslanca g. dr. Henrika Tume

v seji dež. zbora dne 26. aprila 1900.

1. Interpelacija na njega Ekscelenco, c. kr. namestnika v Trstu.

Menda ni nobena kronovina tako zanemarljena v cestnih zadevah, kakor naša Gorisko-Gradišćanska, in to posebno v slovenskem delu dežele.

Glavni državni cesti po teh krajih sta cesti po Soški dolini in čez Predel na Korosko ter iz Gorice po Vipavski dolini do Postojne na Kranjskem. O prvi cestni zvezi po Soški dolini so se oglasile občine okraja Tolminskega, ter je c. k. glavarstvo v Tolminu, posebno pod vodstvom M. grofa Marrenzi-ja, samo storilo mnogo korakov, da se ta cesta vsaj na posameznih krajih izboljša. Visoka vlada je v tem oziru res nekaj pričela, dasi splošno stanje ceste po Soški dolini ne odgovarja po nikakem zahtevam, katerim bi morala odgovarjati tako važna državna cesta. Popolnoma zanemarljena pa je državna cesta iz Gorice čez Sempas in Črnice do Ajdovščine. Posebno daje v oko razlika v stanju iste državne ceste od Ajdovščine čez Vipavo do Postojne in proge od Ajdovščine proti Gorici. Dasi bi morala kazati državna cesta na eni progii eno lice, kaže ravno državna cesta iz Gorice do Postojne tako razliko, da se nehoté vprašamo, kako je mogoče, da eno c. k. okrajno glavarstvo cesto vzdržuje v tako izbornem stanju, sosedno okrajno glavarstvo pa jo popolnoma zanemarlja. To je tembolj vsiljivo, ako se ima pred očmi potrebo enega cestnega dela od Ajdovščine do Postojne in drugega dela od Ajdovščine do Gorice. Slednji je mnogo rabi, ker je ob Hublju in ob Vipavi precej fužin in obrtnih podjetij, in posebno tvornica v Ajdovščini.

Cesta sama je polna nepotrebnih klančev in nižin. Že v sesiji l. 1896. je vprašal deželni poslanec Bl. Grča, ali je slavni vladi znano žalostno stanje državne ceste med Ajševico in Sempasom. Ondukaj je cesta prenzka in nima trdne podlage, tako da je ob vsaki najmanjši povodnji preplavljena.

Med Ajdovščino in Cesto je struga potoka Grajskega višja od sosednega cestišča, in potnik, ki vidi, kako je položen cestni most čez potok Grajskega, kar strmi, da država enako stanje trpi.

Na cestnem delu od Gorice po Rožni dolini do Ajševice naprej je vozu ob deževnem vremenu blata do osi; tako tudi na cestnem delu od Ceste do Ajdovščine. Vse cestišče je preozko, na krajih, kjer ne gre po skalovitih tleh, brez trdne podlage; posipuje se neredno in premalo. Cestarjev je premalo nastavljenih, in se ti se le redkokdaj vidijo pri delu, docim velja na progii od Ajdovščine do Postojne pravilo, da morajo biti vsi cestarji od jutra do večera ne gledé na letne čase pri delu in morajo cesto sproti popravljati in posipati. Na progii od Gorice do Ajdovščine ni zato prav nič skrbjeno, in manjka od strani c. k. glavarstva v Gorici vsako nadzorstvo.

Zaraditega si podpisani dovoljujejo vprašati: 1. Ali je Vaši Ekscelenci znano žalostno stanje državnih cest v slovenskem delu naše dežele, in posebno državne ceste od Gorice do Ajdovščine? — 2. Ali je Vaša Ekscelenca voljna, ukreniti potrebno, da se ista spravi vsaj v tako stanje, kakor je ista proga od Ajdovščine do Postojne naprej? — 3. Ali je Vaša Ekscelenca voljna, dati cestnemu oblastvu strog nalog, da v najkrajšem času cestno progo od Gorice do Ajdovščine pregleda ter stavi svoje predloge za zboljšanje in boljše vzdrževanje te ceste?

2. Njega Ekscelenci, ministru za poljedelstvo!

C. kr. okrajno glavarstvo v Tolminu in c. kr. namestništvo v Trstu je jelo zadnja leta postopati najstrožje v zadevah pogozdovanja, prepovedi kozjereje in omejenja planin in pašnikov. Odloki, globe in stroški, ki se izdajo in nalagajo ubogim prebivalcem planinskih krajev, segajo že do skrajnih mej in postajejo kruti. Jemljejo se prebivalstvu najboljše prostori za pašo, dajejo se ukazi, da se pogozdujejo kraji, ki so od pamtveka sem pašniki in celo senožeti, ne gledé na to, da so se ti prostori odkupili od prizadetih z gotovim denarjem in čestokrat od c. kr. gojzdnega erarja samega. V največ slučajih

se da dokazati, da se je razgozdovanje pričelo za časa gosposke in za časa posesti c. kr. gozdnega erarja, da je od pamtveka gošica tam, kjer je se danes, in vendar c. kr. gozdne oblasti brez ozira na vse te okoliščine izdajejo prepovedi paše in zapovedi pogozdovanja. Čestokrat se gre za kraje, ki so nepristojni vsaki sekiri, kjer debela trohne po starosti, kjer ni moči spraviti drv v dolino za razmerno ceno. Prepoveduje se paša v gozdih, kjer so visoka močna debela in kjer je gozdne podraščte dovolj, četudi se zaganja živino v iste. C. kr. gozdne oblasti niti nimajo na razpolaganje dovolj večjih močij, da bi izdajale vse te zapovedi in prepovedi o potrebi in odgovarjajoče dejanskim razmeram.

Deželni odbor se je obrnil že ponovno v slučajih, ki so očitno krivični, na c. kr. namestništvo, da bi ublažilo sredstva in postopanje proti ubožnemu planinskemu prebivalstvu. Poudarjal je v svojih dopisih, da je v istini potrebno premisljeno pogozdovanje po načrtih, da je potrebno, da se paša omeji v takih krajih, kjer je škodljiva gozdni rašč in pogozdovanje.

Razvil se je gospodarski položaj planinskih občin, ki so vezane skoro edino na živinorejo in mlekarstvo, in živinoreja zopet odvisna od planinskega gospodarstva. Po statističnih podatkih, kateri morajo biti c. kr. političnim oblastim gotovo na razpolaganje, in po vestnem nabiranjih stvarnega gradiva na licu mesta samega bi prišle gozdne oblasti gotovo do prepričanja, da po tem postopanju, kakor se je pričelo, ni mogoče ugodno uplivati niti na gospodarski položaj prebivalstva, niti ni mogoče izvesti pravičnega pogozdovanja. Po eni strani namreč državna uprava ničesar ni storila, da bi se izboljšal gospodarski položaj občin v nikaki smeri. Gozdne oblasti niso leta in leta ničesar storile za pogozdovanje; nasprotno, za časa ko je c. kr. gozdni erar imel v lasti sam obširne gozdove, pašnike in planine, se je plavilo množine drv po raznih podjetnikih po Soči in izgubljalo les in trebilo gozdove v veliki meri. Kar pa se je desetletja in tudi stoletja zamudilo in zagospodarilo, ne da se pač v par letih ali petletjih popraviti. Ako hoče c. kr. politična oblast v istini koristiti

planinskim krajem, treba, da napravi gospodarski načrt, po katerem se zajezijo hudourniki, uravna Soča in pogozdijo oni kraji, kjer morajo iz javnih interesov biti nasajeni gozdi v varstvo bregov in zemljine, ne sme se pa segati čez to mejo, dokler ni načrt za zajezitev hudournikov in pogozdovanje bregov izvršen.

Za vzgled postopanja gozdnih oblastij služi naj prepoved, izdana radi pogozdovanja Lemovja in "Lepenske" doline v občini Soči. Komisijonelni stroški so iznašali v teh slučajih v enem 49 gld. 56 kr. in v drugem 43 gld. 92 kr.; glob se je naložilo županstvu že celo vrsto, 10, 20 in več goldinarjev. Enako kruta je prepoved, ki je zadela Bovško občino in občino Črezsočo.

V vseh slučajih so se pritožile imenovane občine na višje instance, a vsakokrat zaman. V vseh slučajih je postopalo okrajno glavarstvo brez načrta, očitno po volji gozdnih uradnikov najnižje vrste, ne gledé na to, da pretijo izdane prepovedi upropasti prizadete občine. Žal, da je c. kr. okraj. glavarstvo in c. kr. namestništvo mnogokrat slabo poučeno in se izgovarja na posamezne posestnike, kojim edino bi bila paša in planina v korist.

Pritožbe, katere ste imenovani občini vložili na upravno sodišče in dali deželnemu odboru na znanje, kažejo vsestranski pomankljivost odlokov gozdnih oblastij, in žalostni gospodarski položaj dotičnih občin.

Že leta 1872., ko je c. kr. okrajno glavarstvo v Tolminu jelo odpravljati kozjerejo, je visoka vlada priznala potrebo, kaj storiti za zboljšanje gospodarskih razmer po gorenji Soški dolini. Izbrala se je takrat enketna komisija, ki bi imela preiskati gospodarski položaj, določiti kraje, kjer bi bila dopustna kozjereja, in kraje, katere bi se imelo prisilno pogozditi. Od tedaj naprej pa država vkljub enket in komisij ničesar ni storila, da bi kraju v istini opomogla, pač pa je nastopila krivično pot drakoničnega ukazovanja in prepovedovanja brez vsakega načrta in cilja. Zaradi tega si podpisani usojajo staviti na visoko vlado sledeča vprašanja:

Ali pozna Njega ekscelenca obupni gospodarski položaj Tolminskega in posebno Bovskega okraja?

Čez nekoliko časa se je žena vrnila k vratom, za katerimi ga je bila pustila, in je dejala polglasno: «Ni ju!»

Tedaj je vstopil tudi on, in globoko užaljen je jel pregledovati vse z največjo spoštljivostjo. Hodil je po tistem podu, po katerem je malo poprej stopala Bice, oprijemal se je tiste oprave, katero je ona rabila, dihal je zrak, kateri je ona dihala; dozdevalo se mu je, kakor da ne more biti res, da je ni več v tistih prostorih. Mislil si je, da sedaj pa sedaj zasliši njene vzdihljeje, njen tožni glas, kličeč pomoč in usmiljenje iz kakega skrivališča.

Zraven lesene stene, v katerem so bila tista skrivna vrata, je bila drago-cena postelja s slikanimi zastori. Bila je še v redu, z zgornjo rjuho nekoliko nazaj zavihano, ravna in gladka. Le na jednom robu se je poznal tja neke osebe, katere se je morala vtis opreti. Odkar se je namreč Bice uverila, da ni bila več varna, tudi če se je zaklepala v svojih sobah, se ni upala več vleči, ampak, da si bolna, je ostajala vse noči oblečena, sedé na neki stolici, opiraje šibki život na posteljin rob in naslanjaje glavo na blazine.

MARCO VISCONTI

ZGODOVINSKI ROMAN

✱

Italijanski napisal Tommaso Grossi.

(Dalje)

Hotela je že stopiti v prvo dvorano, kar ga je zagledala, da je šel po mostovžu, vračaje se z dvorišča, od koder je bil odposlal Lupa v Milan. On tudi jo je zagledal, ter je hitel proti njej, in ko se ji je toliko približal, da ga je mogla slišati, jo je poprašal skrbno: «Torej ste jo potolažila? ali ste ji rekla, da bo njena mati čez nekaj ur tu? Kakó se počuti? kaj pravi? kaj dela?»

Ne da bi kaj odgovorila, si je žena zakrila obraz z obema rokama, ter jela jokati kakor otrok.

«O moj Bog!» je zaklical Marko, in na njegovem obrazu se je mahom izpremenil tisti izraz zadovoljne skrbljivosti v podobo strahu in obupa, «kaj se je zgodilo ž njo? povejte, povejte

takoj... povejte, če vam je drago vaše življenje!» In takó rekši, jo je zagrabil za roko.

«Ni je več», je odgovorila žena, mešaje besede z jokom in vzdihji, «ni je več v svojih sobah».

«Ostudna sodrga, grdobe in izdajice vsi skupaj!» je jel kričati Marko, kakor da bi bil obseden. «Toda, hvala Bogu, da ste v moji oblasti; hudobneži! Da, v mojih pestéh ste, in kri bo poplačana s krvjó». Mej tem bijoč se z jedno roko po čelu, je z uno stiskal ubogo ženo takó, da se je ta že mislila pri koncu svojega življenja, in zató je takó milo obračala oči proti nebu, da bi bila morala omečiti vsako še najbolj trdovratno sreč.

To je ganilo tudi Viscontija, kateri je pustil njeno roko, in jo gledal v obraz. Ona pa, vzdignivši proti nebu tisto roko, očrnelo vsled hudega pritiska od Markove pesti, je dejala vedno v joku: «Bog mi je priča: jaz sem nedolžna».

«In jaz vam verujem», je dejal Marko. «Dobra žena, pomirite se, ne bojte se me». Toda ko je videl, da je še vedno le jokala, je dejal takoj bolj odločno in nestrpno: «Vstanite torej in povejte mi vse, kar veste!»

Žena je sedaj, na pol potolažena in na pol še prestrašena, povedala, kakó je bila našla zaprta vrata, in da je bilo brezvspešno vse njeno trkanje in klicanje. To je Viscontiju obudilo nekako nado, da je morda Bice vendarle v svojih sobah, a da ni hotela Bog vé zakaj niti odpreti, niti oglasiti se. Spomnil se je skrivnih vrat, po katerih se je moglo vstopiti v tiste prostore — namreč onih vrat, po katerih sta bila nekoliko dnij poprej vstopila Lodrisio in Pelagrua, ter takó močno prestrašila ubogi ujetnici — in je predlagal oskrbnikovi ženi, da jo spravi noter po tisti strani. On sam jo je takoj vodil tja skozi nebroj ozkih hodišč. Ko sta bila tam, ji je rekel, da on ostane zunaj, a na to je pritisnil neko zmet, in vrata so se odprla.

Žena je vstopila in zaprla za seboj, da bi zagnila Marka pred oči onih dveh, ki ste morda bili znotraj. Ozrla se je po sobi, ki je služila Bici za spalnico, a ni mogla zagledati žive duše. Prešla je v drugo, v tretjo, v zadnjo sobo, povsod delaje šum, ropotaje in klicaje. Pa ni našla nikogar.

Lehko si mislite, kako je moglo biti med tem Markovo sreč.

Ali ve Njega ekselencia, da je obstoj planinskega prebivalstva edino le v živinoreji, in da je ta odvisna po vsem od planinske in deloma od gozdne paše?

Ali je Njega ekselencia znano prestrogo postopanje c. kr. gozdnih oblasti brez gospodarskega načrta?

Ali je Vaša ekselencia voljna storiti konec takemu škodovanju planinskih živinorejcev?

Ali misli Njega ekselencia storiti urnih korakov, da se oblastva lotijo zajezevanja hudournikov, pogozdovanja bregov, regulacije vodotokov po splošnem načrtu, ki se ima polagoma izvršiti tekom gotove dobe?

Ali misli Njega ekselencia do izvršitve takega premišljenega gospodarskega načrta vse nepotrebne škodljive prepovedi in zapovedi podrejenih gozdnih oblastij ustaviti?

Ali misli Njega ekselencia ublažiti že naložene globe, oziroma oprostiti prizadete plačila istih, posebno v slučajih, v katerih gre za prepovedi nekaterih delov planinskih pašnikov in planinskih gozdov?

Obe interpelaciji so podpisali vsi slovenski poslanci.

Predloga se glasita:

1). V proslavo 70-letnice cesarjeve in štiristoletnega združenja poknežene grofovine Goriske in Gradišanske z avstrijskim cesarstvom ustanovi se zaklad za podporo obrti v deželi pod imenom:

„Cesarja Franca Jožefa ustanova za pospeševanje obrti“.

V ustanovni zaklad določa se iz deželne zaloge znesek 40.000 kron nedotakljive glavnice, ter pooblašča deželni odbor, da to svoto nabavi, če treba potem izposojila.

To glavnico uporabiti je v prvi vrsti tako, da se brezobrestno posodi v enacih delih po obeh narodnostih v deželi med denarne zavode, ustanovljene po določenih zakona od 9. aprila 1870., ki se pečajo s pospeševanjem obrti, z namenom, da obrnejo zaupano glavnico v eskomptovanje menjic obrtnikov po obrestni meri, ki ne presega vsakokratne avstro-ogerske banke, ter ob enem obrnejo v isto svrhu toliko svoje obratne glavnice, da iz skupne svote, uporabljene za tako eskomptovanje, zavodu po rednem poslovanju ne naraste večje dobička nego po 1%. Ako bi se ustanovljena svota ne mogla tako porabiti, obrniti je isto ali ostanek za brezobrestna posojila manjšim obrtnikom, ki se imajo povrniti v rednih obrokih v dobi najdalje pet let.

Ustanova je v oskrbovanji deželne zaloge odbora.

Temu se prepušča, da sestavi izvrševalni statut ter naloga, da vsako leto poroča posebej deželnemu zboru ob vspehu ustanove in delovanju deželne zaloge odbora v prid mali obrti.

2). Deželnemu odboru se nalaga, da napravi za ves politični okraj Tolminski, sodni okraj Kanalski, za občine Podgora, Števerjan, Kojsko, Biljana, Medana, Kožbana, Dolenje, Čepovan, Grgar in Gor. Trebusa jednoten načrt omrežja cest, spadajočih po namenu

Na mizici na sredi sobe je še gorela luč. A ker ji je nedostajalo hrane, je bil zubelj le majhen in šibek; tudi stenj je bil že izžgan in skoro ves vpepeljen. Marko je uprl vanj svoje oči, in udavajoč se v svoji žalosti praznover-skim slutnjam, ki so bile tedanji čas v navadi, mu je prišlo v glavo, da bi tisti pojemaajoči zubelj utegnil pomeniti Bicina življenje; zato je s strahom odstranil proč od njega oskrbnikovo ženo, da bi ga ona že z istim zgibanjem zraka ne vgasnila.

Pri luči je bilo sveto pismo odprto pri 34. poglavju Jeremijevih prerokovanj. Listi so bili še oroseni s solzami, in pri tretji, četrti in peti vrstici so bile z nohtom podčrtane naslednje besede: Non effugies de manu ejus, sed in comprehensione capieris.... Attamen audi verbum Domini.... Haec dicit Dominus ad te: non morieris in gladio, sed in pace morieris.... et vae Domine! plangent te *).

*) Ne vidiš roki njegovi, ampak vjamejo te in njemu izročijo.... Toda poslušaj besede Gospodove.... Gospod ti to pravi: ne umrješ od meča, ampak mirno.... in za teboj bodo žalovali rekoč: Oh, moj Bog!

zakona od 21. maja 1894. med skladovne ali važnejše občinske ceste.

Nalaga se, da v to svrhu sestavi posebno deželno cestno komisijo, v katero naj pokliče načelnike prizadetih cestnih odborov in večjih občin, poleg odposlancev deželne zaloge in veščake-tehtnike.

Pooblašča se, da najme potrebne tehnične moči in skrbi za potrebno pisarno na troške deželne zaloge.

Nalaga se mu, da na podstavi predloženih načrtov sestavi preudarek troškov in pokritja.

V to svrhu naj si zagotovi državno pomoč s podporščinami in brezobrestnimi posojili za daljšo dobo ali naravnost deželnemu zalogu ali prizadetim okrajem in občinam ter zagotovi prispevek okrajev, občin in zasebnikov.

Nalaga se končno deželnemu odboru, da predloži o vsem načrt deželne zaloge radi ureditve cestnih zvez v goratih krajih dežele.

DOPISI.

V Gurlel, 27. aprila. — (Naš deželni zbor) je imel po treh tednih počivanja zopet jedno sejo. Ako pojde zdaj zopet prav po sreči in bosta dr. Pajer pa dr. Gregorčič posebno dobre volje, bo v teku 8 dni zopet jedna seja — in potem? No kaj neki? Saj je naglašal Pajer s povzdignjenim in grozečim glasom v zadnji seji, da ga oblija že kurja polt pod vtisom nenadnega (!) zaključenja deželne zaloge? — Ali nismo povedali že naprej, da vsa letošnja komedija takó konča? Tri leta se ni nič delalo, a zdaj prihajajo poslanci vsakih toliko dni in tednov slepe misli loviti v deželno hišo.

Tudi zadnja seja je dokazala, da so šli slovenski poslanci na milost v deželni zbor. Tam gre vse po volji Italijanov; Slovenci so le zato navzoči, da so seje sklepčne. Ne enega odločnega koraka še nismo videli! — V zadnji seji so poslali vse važnejše predloge zopet v finančni odsek, kjer se z lahkoto pokopljejo, kakor navadno. Za tak pogreb so glasovali seveda tudi Slovenci z malo izjemo.

Kaj smo dobili doslej iz deželne zaloge? — Nič! — Kaj dobimo zanaprej? Ako bodo Slovenci do konca tako ponižni, kakor želita dr. Pajer in dr. Gregorčič, utegnemo dobiti kako mrvice, ko so Italijani dobili mastno kost. Ako pa bodo Slovenci le količkaj odločnejši in bi hoteli preprečiti le eno samo spletko na laški strani, tedaj pa — gorje! Dr. Pajer daje to že čutiti na vseh koncih!

Posebno nas zanima zakon o učiteljskih plačah. — Predložen načrt je tak, da ga je učiteljstvo odklonilo, ako se ima smatrati za trajno rešitev učiteljskega vprašanja: raje bo še nadalje trpelo nego se zadovoljilo s 100 gl., poboljška. — Toda, bojimo se, niti za ta neznačni poboljšek ni dovolj dobre volje. Državni zbor je pred durmi: kdaj bo sklepal o tem deželni zbor? — Boste videli, da po-

Ko je Marko te besede prebral, je začutil v sebi neko nadnaravno nado in gotovost, da najde nesrečnico, in jo bo videl še živo. Tisti reki prerokovi, katere je bila podčrtala in s katerimi se je menda tolažila, so se mu dozdevali v njegovi razburjenosti jasno prerokovanje njenega konca. Zato se je obrnil k ženi ter ji dejal: „Nikar se ne bojte, Bice še živi“.

Oskrbnikova žena ga je pogledala, in ne da bi se upala vprašati, odkod zajema tisto odločno gotovost, katero so naznanjale njegove besede, in ki je bila še bolj izražena v njegovem obrazu, mu je sledila v drugo sobo, kamor je šel nadalje preiskavat. Tam sta našla očitne znake, da je bila rabljena sila, in da se je moral vršiti neki boj. Videla sta namreč, da je bila zvrnjena neka mizica, po podu so pa ležale raztresene in razbite posode, ki so morale biti na nji. Videla sta, da je bila postelja vsa narobe, odeje razmetane, jeden zastor razpran od vrha do spodnjega konca, posteljnjak zganjen od zidu in v stran potisnjen. To sta si tolmačila takó, da se je morala menda služabnica sprijeti stebriča pri gljavju, a je bila siloma odtrgana od tam.

(Dalje pride).

rekoč zopet: dr. Tuma in Gabršček sta vsega kriva! Mogočna gospoda!!

Tako „delovanje“ deželne zaloge po treh letih mirovanja je značilno za položaj v deželi! Ali zaslužimo, da bi Lahji bolj z nami ravnali?

Iz goriške okolice, dne 22. aprila 1900. — (Gospodom okoli „Gorice“ in „Pr. Lista“ v album!) — Slávna gospoda! Vsi Vi, posvečenci in neposvečenci, vsi Vi, ki se drgate ob g. Gabrščka in dr. Tuma, ob „Sočo“ in njene čitatelje, in jim očitajte po krivem razne pregreske! Ob „Sočo“ se zadržate, češ da je „liberalna“ in „krivoverska“. Njene čitatelje obdelujete z raznimi obrekli, da smo lažniki, krivoverci, batiglavci in najbolj surovi ljudje na svetu, in da nismo za napredek naroda, ampak da ga hočemo ugonobiti in njegove svetlinje poteptati itd.

Vprašam Vas, posebno pa Vas, posvečence: Ali se upate tudi dejanski dokazati vse to, kar vaša glasila pravijo? Posebno pa „Pr. List“, da smo mi čitatelji „Soče“ najbolj surovi ljudje itd.? Vprašam Vas pa tudi: ali spolnujete tudi Vi svoje dolžnosti, do svojega stanu, bodisi v cerkvi ali pa v javnosti? Ali je Kristus tako delal, kakor delate Vi? Ali se spominjate besed Kristusovih ob njegovem vnebohodu? Svoj mir Vam dam. Svoj mir Vam zapustim! Ali ste Vi za mir? Ali skrbite med svojimi verniki za mir? Ali je tudi Kristus svoje učence obrekoval po nedolžnem? Ali se je tudi on petal s politiko itd.? Vi pravite, da vera peša. Jaz pa Vas vprašam, kdo je temu kriv, — poglejte nekoliko pred svojim pragom, ali ni morda tam kakšna pregrešna treska ali smet? Vi pragoče drugih pometate, pa Vaši so vmazani. Vi z vsemi skripci proti nam delate, bodisi v javnosti ali v cerkvi, posebno zato služ spovednica in prižnica. Čudno, da Vi, ki imate žegnane roke in vže zveličano dušo, ki ste tako rekoč „luč sveta in brez greha“, da se včasih spozabite, da ni cerkev za razlaganje politike in za agitacije, marveč da je za razlaganje nauk in svete vere.

Vi hočete v teh krajih uničiti „Sočo“, g. Gabrščka in dr. Tuma in vse nas čitatelje „Soče“ in vso narodno-napredno stranko. Potem, da bi Vi prijeli brez vsake ovire za narodno krnilo in bi le po svojo volji ravnali in ne po volji ljudstva. Dobro vemo, da „Soča“ Vas bode v oči, ker zna o potrebi Vas tudi za peto prijeti, in ker ima za sabo močno armado v rezervi, ki ima močan, mlad in čil duh za naroden napredek. Zato opomnim Vas, go-poda moja, da to armado v rezervi boste še pomnili, ako bi hoteli Vi še dalje absolutno voditi po vaši prosti volji narodno krmilo, in ako Vi od svoje politike nekoliko ne odstopite in ne poznate svojega stanu. — Kajti mlada kri rada zavre!

Ako pogledamo pa, kaj je bilo v Gorici z našim narodom pred prihodom g. Gabrščka in dr. Tuma in kako je sedaj, reči moramo, da slovenski narod v Gorici in na deželi se ima veliko zahvaliti tema dvema vrlima delavcema in njih glasilu „Soča“.

„Soča“ je bila potrebna tedaj, tembolj pa je potrebna sedaj, ko se mora biti za narodni napredek celo z brati ene in iste matere. To je žalostno! Tudi „Sočinim“ čitateljem očitale liberalstvo in surovost. Jaz pa za gotovo rečem, da čitatelji „Soče“ spolnujejo bolj svoje dolžnosti, verske in svojega stanu, kakor pa nekateri gospodje v Vaši družbi. Vendar so pa oni in tudi vsi tisti, ki čitajo „Pr. List“ in „Gorico“, vže zveličani, mi „Sočani“ smo pa prokleti!

Pa le počakajmo malce, se že spremeni marsikaj pri nas in tudi drugodi. Pozdravljeni! Kmeti sin.

Opomba uredništva. Dopis nam je došel iz kmetke roke, kakor že kaže podpis. Priobčujemo ga kot glas iz naroda, da sprevidijo naši p. n. čitatelji, da se je jelo svitati tudi med prostim ljudstvom in da so se začele rušiti med njimi klerikalne trdnjave).

Domace in razne novice.

Osebná vest. — Računskemu ravnatelju in voditelju računskega oddelka v Trstu, Ant. Krischu, je podelil cesar povodom umirovljenja naslov dvorne svetnika.

Smrtna kosa. — Včeraj pop. je umrla g. ena M. Milič v Šturijah, stara šele 15 let. Pogreb bo jutri. Bodi jej lahka zemljica!

Deželni zbor goriški. — Peta seja deželne zaloge je bila v četrtek popoldan, napovedana za 5. uro, ali je pričela ob 5½. Navzoči so bili vsi slovenski in italijanski po-

slanci, dež. glavar dr. Pajer in vladni zastopnik, dvorni svetnik vit. Bosizio. Deželni glavar je otvoril sejo ter sporočil, da dne 12. t. m. je poslal v imenu dež. zbora ministrskemu predsedniku pl. Körberju brzojavko povodom 400-letnice po smrti zadnjega goriskega grofa, vsled česar je prišla Gorisko-Gradišanska pod oblast vladajoče habsburške rodovine. Dne 17. t. m. je dobil potom c. kr. namestništva v Trstu odgovor, da cesar je sprejel z največjo radostjo brzojavko ter izraža svoje zadovoljstvo.

Ko je bilo prečitano ter potrjeno poročilo o zadnji seji, se je prešlo na naznanjeni dnevni red. Prvo je bilo utemeljevanje predloga gledé na železnico po Soski dolini Utemeljeval je predlog sam dr. Venuti, kakor ga je stavil, zatrjuje, da predlog je našel odobravanje tudi med slovenskimi poslanci. To dokazuje, kako je predlog umesten. To se vidi tudi iz tega, ker so se izrekli za bolinjsko železnico tudi drugi deželni zbori. Prečital je predlog, s katerim pozivlje vlado, da zgradi v že določeni dobi do l. 1904. nameravano érto po naši deželi, pri čemer pa naj se ozira na potrebne stranske zveze, tako do Kobarida, Bolca, oziroma Loga ter po drugi strani do mesta Idrije na Kranjskem. Predlog je bil sprejet soglasno.

Druga točka je bila utemeljevanje predloga gledé na povišanje učiteljskih plač. Utemeljeval je predlog dr. Venuti, ki je rekel, da zakon od 10. okt. 1896. je prinesel sicer nekaj poboljška učiteljem, ali isti ne zadosta. Gledé na veliko nalogo učiteljstva, treba kaj storiti njim v prilog. Nasa dežela je revna (poverissima), zahteve na vse strani velike, tako da jim ni mogoče odgovarjati, zato stori sicer dežela, kar jej mogoče, ali tudi neki drugi činitelj mora poseči vmes, in to je v l a d a. Po učiteljstvu predložene peticije in pa utemeljevalni predlog naj se izroči šolskemu odseku v pretres in proučevanje, da stavi konkreten predlog.

Na to je prečital dež. uradnik Klavžar dosle peticije, med katerimi je tudi ona „Trgovskega in obrtnega društva“ za podporo pri napravi obrtnega muzeja, občinskih tajnikov za regulovanje dohodkov in pokojnine, raznih društev, županstev itd.

Potem je prečital dr. Tuma 3 svoje interpelacije. Dve izmed njih so natisnene na prvi strani lista, tretja gledé na razmere na goriškem gimnaziju pride prihodnjic na vrsto. Stavil je dr. Tuma tudi predlog o ustanovitvi Franc-Jozefove ustanove za povzdigo male obrti, kateri je natisnen tudi v uvodu. Dež. glavar je omenil, da v smislu § 2. posl. morajo biti taki predlogi prijavljeni poprej, vsled česar more predlog priti na razpravo sele v jedni prihodnih sej.

Na to so prišla na vrsto poročila finančnega odseka, in sicer o računu stipendijskega zaloge, raznih malih zalogov, šolskega zaloge, gozdorejskega, Werdenberskih stipendijev, vse od l. 1895. do 1898. ter o dotičnih proračunih za tekoče leto, dalje isto tako gledé zaloge deželne gluhonemice, glavnega zaloge za uboge, zemlj. odveznega zaloge, zaloge za obnemogle delavce, deželno občinskega zaloge, dež. kmetijske šole ter položnega in tujega denarja, potem o računu ognjegasev za l. 1899. in o proračunu za tek. leto. Poročalo se je kar na kratko, da se sprejmo poročila. Poročevalci so bili Berbuč, Locatelli, Panigai, Gregorčič, Mighetti, Verzegnassi.

Poročila dež. odbora so bile točke od 42. do 57. Glasé se tako:

42. o razredbi nekaterih cest. (Verzegnassi).

43. o premembi §§ 8 in 21 cestnega zakona. (Abram).

44. o podelitvi podpore 300 kron muzejskemu ravnat. prof. Maionica za potovanje na Parisko razstavo. (Verzegnassi).

45. o izbrisu dolga 349 f. 24¼, bivšej užitniški zadrugi tolminski. (Tuma).

46. zastran denarne zveze s kakim kreditnim zavodom do svote 200.000 kron. (Tuma).

47. zastran 20% prispevka za obmejne ceste na Kanalskem. (Tuma).

48. zastran prispevka 4400 kron za zgradbo ceste od Ročinja do Kambreskega. (Tuma).

49. zastran podpore 3600 kron za občinske vodovode. (Tuma).

50. zastran podpore 8400 kron za Braniško cesto. (Abram).

51. zaradi izločitve občin Stjak in Kopriva iz Komenskega sodnijskega okraja. (Abram).

52. zastran doneska 78 kron 64 v. za vzdrževanje mejnega mosta pri Bračanu. (Verzegnassi).

53. zastran poveksanja dež. prispevka za pogozdovanje Krasa do 6000 kron. (Abram).

54. zastran podpore za uravnava vodnih tokov med Kobaridom in Tolminom. (Tuma).

55. zastran podpore 200 kron Kocjanu Delneri-ju za obiskovanje sirarskega tečaja v Lodi-ju. (Verzegnassi).

56. zastran ustanovitve 3. učiteljskega mesta na obeh oddelkih kmetijske šole. (Verzegnassi).

57. zastran razširjenja in poprave postopij ital. oddelka "dež. kmet. šole. (Verzegnassi).

Dr. Venuti je predlagal, da se opusti citanje vseh teh poročil, čemur se ugodi, tako da se samo predlaga, naj se sprejmejo.

K st. 42. se uvrste med okrajne naslednje ceste: 1) cesta držača od Marjana skozi Korono naravnost do Sv. Lovrenca pri Muši; 2) cesta držača od državn. v Solkanu skozi Kromberk do državne pri Ajšerici; 3) cesta držača od državne v Gabrijli skozi isto občino do okrajne ceste v Rubijah; 4) kos ceste, ki drži od mosta čez Idrijo v Medejli skozi Chiopris v vas Višek in 5) oni del ceste, ki od Chopriškega trga drži do meje italijanske proti Sv. Ivanu Manzanskemu.

Dr. Abram poroča o spremembi cestnega zakona, da se ustanovi za novi sodnijski okraj Kobariski poseben cestni odbor 7 udov in da se vsled tega število udov cestnega odbora tolminskega od 9 zniža na sedem.

Točke 44., 47., 48., 49., 50., 54. in 57. se oddajo finančnemu odseku v pretres in poročanje, 45 se odda pravnemu odseku, potrdi se pa točke 46., 51., 52., 53., 55. točka 56. se vrne dež. odboru.

K točki 47. o 20% prispevku za obmejne ceste na Kanalskem je omenjal dr. Tuma, da takih predlogov ni treba staviti zopet razaj v finančni odsek, ker treba smatrati poročilo dež. zbora za resno. Govornik se boji, da po Panigatu navedeni vzrok radi finane utegne finančni odsek tolmačiti prenatanko, da bi končno ta odsek celo odklonil predlog. Na to je stavil dr. Tuma do- datečni predlog, kakor je natisnen v uvodu, kateri pa pride šele pozneje enkrat na dnevni red. Predlog st. 47. je šel nazaj v finančni odsek. Glasovali so za to vsi poslanci razven dr. Tume, ki je zahteval, da se to zabeleži. Dr. Pajer pa se je tu obregnil ob dr. Tumo, da njemu je mar le, da je predlog sprejet z večino!

Konečno je pozval dež. glavar odseke, da naj pridno delujejo, ker bo treba kmalu zaključiti zasedanje.

Kdaj bo prihodnja seja, se danes še ne ve.

Redki taki služabniki. — Iz Črnic: „Velikonočni ponedeljek je umrl tu v 77. letu starosti znani polski hlapec Valentin Hvalič iz Loke, ki je služil 33 let na starem domu rajnekega veleposestnika Antona Pignatarija; bil je zvesta in poštena duša. P. v. m.!”

Vedno ponižneje. — V seji v četrtek je poročal slovenski deželni odbornik dr. Abram tudi nekaj točk v poročilih dež. odbora. Slovenskemu poročilu je dodal vselej tudi — laško, kar drugače opravi deželni uradnik K., ki je za take posle navzoč v zbornici. — Deželni glavar ne spregovori niti besedice slovenski, istotako ne laški poslanci, od slovenske strani pa se je poročalo v obeh jezikih!

Ne dotikamo se tu osebe, marveč le dejstva, katero nam jasno priča, da bomo še vedno sužnji, dokler bomo tako ponižni, dokler bomo tako malo varovali čast našega jezika na takem mestu, kakor je v deželni zbornici. Dokler pojde tako dalje, ne smemo misliti na ravnopravnost v deželi, in če obličimo pod laskim jarmom, bomo tega tudi sami krivi....

Dokler ne bo zvenela slovenska beseda v deželni zbornici ravnopravno z laško, ni misliti na politične vspehe, zato pa, ker se prav od merodajnih strani veljava našega jezika na takih mestih zapostavlja, si je vzela za nalogo naša narodno-napredna stranka, delati na to, da hodi naš jezik ravnopraven z laskim povsodi.

In to se tudi mora zgoditi prej ali slej, ako nečemo utoniti v laski preplavi....

I. Kubelik. — Danes zvečer nastopi v goriskem gledališču znameniti umetnik na goslih Čeh I. Kubelik. Ta umetnik je se mladenc, ali si je s svojo izredno nadarjenostjo ter virtuoznostjo na goslih pridobil ime „Paganini redivivus“. V poslednjem času je bil

nastopil tudi na Dunaju, v Budimpešti, v Gradcu itd., in povsodi je bil o njegovem igranju le en glas, da mladi Kubelik je umetnik v pravem pomenu besede, je mojster na goslih, kateremu ni z lepa para. Kritike v prvih listih navedenih mest prekipujejo pohvale o mlademu umetniku, in v godbi razvajeno občinstvo dunajsko je bilo navdušeno ob zvokih Kubelikovih goslih. Ta mladi umetnik nastopi danes zvečer v Gorici, in tačas bo imelo občinstvo najlepšo priliko, prepričati se o istinosti kritik od drugod. Pričakujemo, da pride tudi obilo Slovencev iz mesta in z dežele na ta koncert, da slišijo izrednega slovanskega umetnika.

Električna razsvetljava v Gorici. — Zadnjič smo priobčili dopis iz Gorice, ki pojasnjuje, kje tiči glavni vzrok, da ne pridemo do električne razsvetljave. Potem smo citali že v listu „Avanti“ opetovano dopise iz Gorice, ki se potegujejo za uvedbo elektrike. V dopisu od 23. t. m. v „Avanti“ pravi dopisnik iz Gorice, da magistratov list skuša izbegniti njegovim izvajanjem v prilog električni luči ter da celo postavlja nad to Auerjevo luč. Pravi, da bi bilo smešno slednje, ako bi ne bila prav žalostna ta reakcionarna smer, ki je polna privatne spekulacije v škodo občini. Župan se ne boji, izrekati se javno za plin, kakor da bi bil interesovan pri zavodu, da pa vrže potem malo peska v oči občinstvu, pa da razglasiti od časa do časa, da se delajo priprave za električno luč! — Sodbo o tem prepuščamo p. n. čitatelju!

Iz učiteljskih krogov na Goriskem je priobčil neki list dolg „dopis“ proti narodno-napredni stranki, oziroma proti „Soči“ in Gabrščeku. Vse smo že nestetokrat citali; vse laži že velikokrat pobili, — a vse se ponavlja z isto brezobraznostjo in brezvestnostjo, kakor prvokrat. — To nam je v dokaz, da dopis ni nikdar videl „učiteljskih krogov“, marveč je le nerodno skrpucan v „krogih Goricianske klike“. — Ne odgovarjamo dalje!

Velik požar v Solkanu. — Po polnoči v noči od četrta na petek je pogorela v Solkanu tovarna prvega mizarskega društva, katero je imelo to društvo v najemu, ki pa je lastnina Od. Lenassija. Ogenj je zapazil ponočni čuvaj, ki je videl, da prihajajo izpod oken iskre na dan in da poka v delavnicah. Kmalu je zbudil spete vaščane in ves Solkan je bil na nogah. Prvo, kar je bilo, so hoteli poklicati ognjegase iz Gorice, ali telefon je bil pokvarjen, in niso jih mogli poklicati po njem, marveč je prišel ponje neki mladenc na biciklju. Prišli so prepozno, tačas, ko je bila tovarna že pogorela z vsem orodjem, meblji, lesom itd. v vrednosti tisoč in tisoč kron. Ostalo je le zidovje. Vsa škoda se ceni na okoli 30.000 K. Gospodar kakor tudi najemniki so kriti z zavarovanjem, ker poslopje kakor tudi premičnine so bile zavarovane.

V tovarni je delalo 60 delavcev, ki ostanejo začasno najbrže brez kruha.

Še en požar. — Sinoči po 9. uri je tik senekega trga pogorela gosp. Vidmarju zaloga bombaža, zaganic, itd. Prišli so ognjegasci, ali škoda je le velika, ker se je pokazalo veliko pomanjkanje vode, katero bi bili morali imeti ognjegasci na razpolago, ako so hoteli kaj rešiti. Ljudje so se jezili radi tega in na naslov uzornega gospodarstva na municipiju je bilo izustenih mnogo krepkih besed, ki so obsojale, da municipij se ne briga za najvitalnejše potrebe v mestu. Pomanjkanje vode je tako, da požar je uničil zalogo brez težave, ker ni bilo protimoči.

To bo menda v poduk goriskim meščanom, da postavijo ob predstojajočim volitvah v mestno hišo moše, ki se bodo brigali za potrebe mesta ne pa za protislovensko politiko.

V zalogi je bilo 5000 zavojev bombaža, namenjenih v Ajdovščino, ki pa so tudi vsi pogoreli; vrednosti okoli 50.000 gld. — Ko so ognjegasci omejili ogenj, so odšli, ali okoli 3. ure v jutro je začelo od kraja goreti, ali požar so ognjegasci omejili, kljubu temu pa še vedno gori. Lastnik g. Vidmar je bil za časa požara doma v Lokavcu. Zgorele reči so bile zavarovane. Škoda je velika.

Razgled po svetu.

Deželni zbori bodo zaključeni — kakor stalno določeno — dne 5. maja, državni zbor je sklican na dan 8. maja in delegacije na 12. v Budimpešto. Uradno se to razglasi v ponedeljek.

Grof Buquoy v jezikovni razpravi v češkem deželnem zboru. — Ta uplivni češki politik je bil tudi posegel v razpravo

o predlogu posl. Pacaka glede na izvedbo ravnopravnosti češkega jezika. Rekel je, da je enakopravnost obeh čeških narodov jedna glavnih točk programa njegove stranke, in da se zdi naravnost nemogoče, da se more koncem 19. veka sploh še najti kdo, ki odreka kulturno visoko stoječemu češkemu narodu pravico do enakopravnosti. Večkrat, pravi govornik, se je v tem zastopu in sploh drugod naglasalo od nemške strani, da je češki narod „minderwertig“ v kulturnem oziru, da se morajo Slovani zahvaliti Nemcem za sedanjost stopinjo kulture. Ne tajim sicer, da so se Čehi česa naučili od svojih nemških sosedov, toda kje pa je tak narod, ki bi v tem oziru ne posnemal Čehov? Nemci so se naučili kulture od Angležev, Francozov in Italijanov. Zato se pa sme trditi s polno pravico, da je vsak narod polno vreden, ki je kaj storil v kulturnem pogledu. V to vrsto spada pa gotovo tudi češki narod. Sicer pa tudi Čehi ne zahtevamo nič drugega, nego da se nam meri pravica z isto mero kakor Nemcem. Naše zahteve niso prav nič pretirane in pri količaj dobri volji je sporazumljenje prav lahko mogoče bodisi že v drž. zboru. Seveda ne smejo Nemci zahtevati nemogočih reči. Zahteva, naj se proglasi nemščina kot državni jezik, je pa povsem neosnovana in krivična.

Dr. Herold je izjavil v češkem deželnem zboru, da ako Čehi ne dobe do 5. maja zadoščenja za odpravo jezikovnih naredeb, da si poistejo sanni zadoščenje, in sicer na tak način, ki ne bo vseh ne Nemcem ne vladi. Spravna konferenca je po njegovem mnenju končana. Čehi ne izdajo nikdar koristi svojega naroda. Češki poslanci so burno pritrdjevali govoru dr. Herolda, Nemci ropotali, da je deželni maršal zaključil sejo.

Jezikovno vprašanje za Češko in Moravsko reši najnovejša „lex Körber“ po poročilu „Nar. Listov“ mej drugim takole: Vladna predloga za Češko sloni na načelu delitve v tri dele, namreč v nemški, češki in mešani del. V nemškem delu more Čeh le tedaj vložiti češko vlogo, ako ni zmožen nemščine in nima nobenega pravnega zastopnika. Sicer mora vložiti nemško vlogo. Jdnake določbe veljajo za Nemce v češkem ozemlju. Rešitev čeških vlog v nemškem ozemlju se izroči v nemščini na podlagi na nemški jezik preložene vloge. Preloži se pa nemška rešitev stranki le na izrecno prošnjo. V civilnih pravnih se vrši obravnava s pomočjo tolmačev. — Imenuje jih vlada extra statum. Narodnostna omejitev okrajev se mora izvršiti čim prej mogoče. Češki notranji službeni jezik bo dopuščen le pri sodnih in oblastnih prve instance in le v čisto čeških okrajih. Nasprotno morajo biti nemška vsa poročila na centralna oblastva, izkazi na centralna in na vojska oblastva in vse druge jednake pošiljave. Načrt za Moravsko sloni na načelu jezikovne mešovitosti za celo deželo. V zunanjem uradnem poslovanju se bo postopalo v smislu Badenjevih naredeb, v notranjem uradovanju se bodo reševale zadeve, tičeče se čeških strank, v češčini, v ostalem pa vse v nemščini. K temu načrtu pravijo mej drugim „Narodni Listy“, da je s tem v polnem obsegu uresnjen nemški binkoštni program, katerega Körberjev načrt se prekaša v tem, da uradi v zaprtem nemškem ozemlju niti niso dolžni vsprejemati češke vloge. „Na to nečuvno zalitev podá češki narod nečuvnen odgovor“.

Vojna v Južni Afriki. — Trgovinski minister angleški je poudarjal v govoru z nekim odličnim politikom, da pogoj miru v južni Afriki je ta, da preneha vsaka nevdvsnost, drugače se ne da priti do miru. — Iz Bruslja poročajo, da vse burske čete, ki so oblegale Wepener, so ostavile obleganje ter se napotile proti Wynburgu, kjer namerava general Botha koncentrovati vse svoje moči.

Buri pri Glencoe so skoro obkoljeni, ker jih drže na več krajih Angleži, od severa pa dopušča Portugal, da hodijo angleške čete Burum za hrbet. — V arzenalu v Pretoriji se je izvršila velika eksplozija, pri kateri je bil ranjen tudi ravnatelj zavoda.

Kongres slovanskih časnikarjev za letos je bil določen na Zagreb. Ker pa hrvatski ban ne dopusti kongresa v Zagrebu, se bo vršil najbrže v Ljubljani.

Iz Zagreba brzojavljajo „Slov. Nar.“, da bo časnikarski kongres letos najbrže v Spletju.

V Vipavi pri občinskih volitvah so zmagali kandidati Kranske narodno-napredne stranke, in sicer v 1. razredu soglasno, v 2. pa s 16 proti 14 glasovom.

Zanimivo. — Poljski državni poslanec Stojalowski toži erar, da naj mu izplača dijete, katere so mu zarabili upniki. Včeraj je bila obravnava pred drž. sodnijo na Dunju. Zanimivo je, da zagovornik Stojalowskega je rekel v svojem govoru, da skoro vsem poslancem 5. kurije so zarabili dijete.

Eksplozija je bila po novejših poročilih v Johannesburgu in ne v Pretoriji. Slutijo, da angleški prebivalci so vzrotili eksplozijo, vsled česar jih izženejo iz Transvala. Ubityh je bilo pri tem 17 delavcev in ranjenih 52, po večini Italijani.

Burska deputacija je imela včeraj dolgo konferenco v Haagu z ministrom za zunanje reči Beaufortom.

Nemški cesar namerava baje sredi prihodnjega meseca obiskati razstavo v Parizu, in sicer popolnoma incognito. Sedaj je Berlinu nemški državni kancelar knez Hohenlohe, sodi se, da zato, da pripravi pot nemškemu cesarju.

Danasnja poročila trde, da nemški cesar se da kronati za kralja pruskega v Königsbergu, in sicer v oktobru z največjimi slavnostmi!

Italijanski istrski poslanci so izdali izjavo, v kateri obžalujejo, da ni bil sklican istrski deželni zbor, ker je na škodo deželi, pričakuje, da nemudoma ob prvi priliki bo sklican. Izbrali so komisijo v svrhu določitve sedeža dež. zbora. — Jako lepo se glasi izjava, če bi ne imela postranskih namenov v naprilog Slovanom!

Herbert Spencer. Včeraj 27. t. m. je preteklo 80 let, odkar se je porodil naj zamejitejši izmed sedaj živečih filozofov. Ime mu je: Herbert Spencer, o katerem smo ravno te dni citali, da je zaposlen s temeljitim in sistematičnim predelovanjem svojega dela „First Principles“. Ti „Prvi principi“ so brez dvombe temeljino delo Spencerovo, tvorijo filozofski steber, na katerem je postavljen njegov sistem syntetiške filozofije, jeden najimpozantnejših hramov ljudske misli, gotova piramida znanstvenih faktov. „Prvi principi“ podpirajo štiri glavne spencerovske stroke znanosti, namreč biologijo, psihologijo, sociologijo in etiko. Spencer vodi revizijo tega svojega dela tako, da ne ostane nobena izmed najvažnejših stranih dela brez izpremembe. Najkarakterističnejše pri tem je dejstvo, da ima Spencer pri svojem 80. letu še toliko energije in prožnosti, da predeluje to, kar je svojo formo dobilo pred 33 leti. Poleg tega je pa Spencer prav delaven, urejuje in izdaja nova izdanja svojih spisov. Pred kratkim je priobčil še tri nove essayje (razprave). Za zanimivost se dodajamo, da od l. 1898 ne živi več v Londonu, ampak v Brightonu, kjer ima svoj dom pri morju. Spencer je tudi jeden „intelektuelnih“ proti južno afriški vojni.

V prihodnjem zasedanju ogerske poslanske zbornice pride na dnevni red tudi odprava koledarskega in inersatnega kolka poleg drugih. Ko ga odpravijo tam, ga bodo imeli le še v Turčiji.

Narodno gospodarstvo.

Vinska klavzula. — Iz krogov vinogradniških nam pišejo:

„Pet sej so že imeli, ali niti jedna interpelacija od strani naših poslancev o vinski klavzuli se še ni slisala. Kaj bo? Žalostno je, da se za nas vinogradnike nikdo ne briga. Nasi poslanci ne vidijo menda največje more, ki tlači vinogradnika. Po mojem mnenju bi moral deželni zbor krepko nastopiti ter vzajemno pozvati vlado, da se pri ponovitvi pogodbe mej Avstro-Ogersko in Italijo ne vzame več v poštev klavzula. Proč z njo, če vam je kaj mar blagor vinorodnih dežel!“

Priobčujemo, kakor smo prejeli. Tudi mi se pridružujemo mnenju cisl. g. dopisnika. Opozarjamo nase g. poslance na dejstvo, da vinska klavzula uniči večino naših ljudi, če pojde tako dalje. V kranjskem deželnem zboru se je stvar korenito pretresala, istotako v Dalmaciji. Naš deželni zbor naj pa molči? Dolžnost poslancev naših je, da ukrenejo potrebne korake. Anketa, katero je priredilo v mesecu januarju „Trgovsko in obrtno društvo za Gorisko“, je jasno pokazala, kaj je vinska klavzula naši deželi. Vsi udeleženci so solidarno izjavili: proč z njo! Isto mora izjaviti tudi deželni zbor ter svojo izjavo nazaniti vladi. Da deželni zbor pove svoje mnenje, je se zategadelj potrebno — kakor se je že omenilo na anketi „Trgovskega in obrtnega društva za Gorisko“ — ker je bil v državnem zboru l. 1892. zastopnik dežele goriske grof F. Coronini za vinsko klavzulo.

Poleg tega pa bo tudi protest proti vinski klavzuli od strani deželnega zbora najresnejši opomin vladi, da naj vendar pazi, kaj dela.

Delavske razmere v državnih tobačnih tovarnah v Avstriji. — Še l. 1850, je bilo v 17 tobačnih tovarnah v službi 10.429 delavskih sil, od teh pa je bilo 74-6% delavki. Leta 1898. je pa v 30 tovarnah že 38.547 del. sil, a mej njimi 90% delavk. Potreba cigar je stopila mej l. 1894.-1898. od 1-66 milj. na 2-44 kosov. Mezde je bilo l. 1893. plačane 4-57 milj. gld., l. 1898. pa 8-26 milj. gld.

